

Dysortografia

Dysortografia patrí **k špecifickým vývinovým poruchám učenia** a znamená **neschopnosť zvládnuť správne používanie gramatiky**, správne sa písomne vyjadrovať napriek primeranej inteligencii, napriek použitiu bežných vzdelávacích metód a postupov, pri primeranom zdravotnom stave, primeranej snahe zo strany rodiny aj pani učiteľky.

Dieťa často výborne ovláda gramatické pravidlá a poučky, ale nevie ich pohotovo a primerane uplatniť pri písaní diktátu, alebo aj pri prepise textu so zrkovou oporou. Diktát takéhoto dieťaťa je plný chýb. Prepísanie alebo opísanie textu mu spôsobuje veľké problémy napriek tomu, že sa snaží napísať text najlepšie, ako vie, no jeho snaha je mnohokrát v protiklade s učebnými výsledkami, ktoré dosahuje.

Dysortografia však **nezahŕňa celú gramatiku, ale** vzťahuje sa prevažne na tzv. špecifické **dysortografické javy**, ktorými sú rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások, pridávanie a vynechávanie písmen, poprípade slabík či nezvládnutie hraníc slov v písme.

Príčiny dysortografie

Doteraz nie sú známe všetky príčiny, ktoré v súhrne dysortografiu spôsobujú. Dysortografik má často poruchu rozlišovania a sluchového vnímania. To znamená, že aj napriek dobrému sluchu dieťa nepočuje správne to, čo sa mu diktuje. Často takémuto dieťaťu chýba určitý „cit“ pre jazyk. Má problém uplatniť naučené pravidlá a poučky v praxi. Má pomalšie pracovné tempo, čo spôsobuje, že nestíha písať diktované vety, a taktiež má poruchy pamäti, myslenia, pozornosti, je hyperaktívne a pod.

Dysortografik si nevie vybaviť celé slovo v konkrétnej podobe bez pomoci, pamätať si ho a udržať si ho v pamäti počas písania. Ak má napísať určité slovo, musí si najskôr vybaviť písmenká, z ktorých sa dané slovo skladá, potom ich zoradiť podľa poradia a zapamätať si ich, kým ich nenapíše.

Musí prekonávať všetky ťažkosti, s ktorými sa stretáva aj pri čítaní. Krátkodobá pamäť mu spôsobuje ťažkosti pri učení. Ak aj dokáže slová správne hláskovať, má problémy preniesť slovo na papier alebo v ňom urobí chyby. Slovo musí udržať dlhšiu dobu v pamäti, čo je náročné aj na pozornosť.

Ďalšími sprievodnými javmi v MŠ môžu byť:

- ťažkosti v jemnej motorike dieťa odmieta kresliť, strihať, pozorujeme kŕčovitú držanie pera/ceruzky,
- nevyhranená lateralita používanie pravej i ľavej ruky,
- špecifické poruchy reči, často je pridružená dysfázia. (narušenie komunikačnej schopnosti).

Pri náprave dysortografie sa zameriame na rozvoj jednotlivých schopností

- **Cvičenia na sluchovú analýzu a syntézu (skladanie a rozkladanie slov):**
Dieťa sa cvičí v rozlišovaní stavby slova, t. j. ktorou hláskou sa slová líšia (napr. babka – bábka); rozkladá slová na slabiky, rozkladá slová na hlásky (tvorí z nich nové slová, tvorí nové slová pridávaním alebo odoberaním hlások (rak, mrak) a pod.
- **Cvičenia na zrkové rozlišovanie:**
Dieťa vyhľadáva rozdielne a rovnaké obrázky, skladá a dokresľuje obrázky; spája rovnaké písmená, ktoré sú však inak tvarovo napísané, vyhľadáva písmená na pozadí a pod.
- **Cvičenia na rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások:**
Dĺžka samohlások sa môže znázorňovať graficky (krátka = bodka, dlhá = čiara) alebo pomocou bzučiaku. Deťom pomáhajú aj rytmické cvičenia.
- **Cvičenia na rozlišovanie tvrdých a mäkkých slabík:**
Rodič predčítava tvrdé alebo mäkké slabiky a dieťa opakuje a ohmatáva tvrdú alebo mäkkú kocku. Potom slabiky dieťa dopĺňa do slov a textu.
- **Cvičenia na rozlišovanie sykaviek (s, c, z, š, č, ž):**
Rozlišujú sa sykavky v slabikách, v slovách a v texte.
- **Cvičenia na rozlišovanie b/d/p:**
Písmená sa rozlišujú napr. pomocou farebných kociek, kde písmeno, ktoré si dieťa mylí, má určitú farbu. Potom dieťa v texte farebne vyznačuje písmená, ktoré si pletie.

Zdroje:

<https://naspoklad.sk/diagnosis/dysortografia>

<https://www.zsmaticeslovenskej.sk/vyucbove-vidia/specialna-pedagogika/dysortografia/>

<https://babetko.rodinka.sk/vychovavame/poruchy-a-terapie/dysortografia/>

Pripravila: Mgr. Katarína Adamovičová
Školský špeciálny pedagóg